JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CARL OTTO LENZ
12 päivänä syyskuuta 1995 *

A — Johdanto

1. Yhteisöjen tuomioistuimella on tässä asiassa mahdollisuus ottaa valitusmenettelyssä ensimmäistä kertaa kantaa yrityskeskittymien valvonnasta 21 päivänä joulukuuta 1989 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 4064/89 [1] (jäljempänä fuusiovalvonta-asetus) koskeviin kysymyksiin.

2. Tämä asia perustuu seuraaviin tosiseikkoihin. Komissio sai 27.11.1991 fuusiovalvonta-asetuksen mukaisen ilmoituksen, josta kävi ilmi, että Mediobanca — Banca di Credito Finanziario SpA (jäljempänä Mediobanca) oli lisännyt osuuttaan Assicurazioni Generali SpA:n (jäljempänä Generali) osakepääomasta 5,98 prosentista 12,84 prosenttiin. Mediobanca on yksi Italian suurimmista investointipankeista kun taas Generali on yksi Italian merkittävimmistä vakuutusyhtiöistä. Mediobanca oli jo ennen lisäosuuden ostoa Generalin pääosakkeenomistaja.

3. Komissio totesi fuusiovalvonta-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla 19.12.1991 antamassaan päätöksessä, että sille ilmoitettu liiketoimi ei kuulunut asetuksen soveltamisalaan. Komissio perusteli tämän sillä, että Mediobanca ei pystynyt yksin tai yhdessä muiden kanssa käyttämään "ratkaisevaa vaikutusvaltaa" Generali-yrityksessä [2]. Komissio viittasi tältä osin Mediobancan sille ilmoittamaan sopimukseen. Komission päätöksen siinä osassa, joka ei ole luottamuksellinen, kuvataan tätä sopimusta Mediobancan ja Euralux-nimisen yrityksen, joka on 4,77 prosentin omistuksellaan Generalin toiseksi suurin osakkeenomistaja, väliseksi sopimukseksi, jossa määrättiin, ettei Mediobanca eikä Euralux saanut myydä osuuksiaan kolmannelle. Komission tietojen mukaan tässä sopimuksessa ei sovittu yhteisestä äänioikeuden

* Alkuperäinen kieli: saksa.

1 — EYVL L 395 s. 1; oikaistu versio EYVL 1990 L 257, s. 13.

2 — Fuusiovalvonta-asetusta sovelletaan sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan "yhteisönlaajuisiin keskittymiin". Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan keskittymä on sellainen silloin, kun kaksi tai useampaa yritystä, jotka ovat aikaisemmin olleet itsenäisiä, sulautuu tai yksi tai useampi henkilö, jolla jo on määräysvalta ainakin yhdessä yrityksessä, tai yksi tai useampi yritys saa "määräysvallan, joka koskee yhtä tai useampaa yritystä kokonaisuudessaan tai jotakin sen osaa". "Määräysvallalla" tarkoitetaan 3 artiklan 3 kohdan mukaan kykyä käyttää "ratkaisevaa vaikutusvaltaa" yrityksessä.

käytöstä eikä myöskään sellaisesta menettelystä, jonka tarkoituksena olisi ollut varmistaa Generalin toimielinten kokoonpanoa koskevien ehdotusten menestyminen.

4. Eräs italialainen sanomalehti julkaisi 19.3.1992 siihen asti salaisena pidetyn sopimustekstin kokonaisuudessaan. Tämän 26.6.1985 allekirjoitetun sopimuksen osapuolina olivat Mediobanca, Lazard Frères de Paris -niminen yritys (Euraluxin emoyhtiö) ja Generali. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 28.10.1993 antaman tuomion [3] mukaan, johon tällä valituksella haetaan muutosta, tällä sopimuksella perustettiin muun muassa Generalin ja kummankin sen tärkeimmän osakkeenomistajan edustajista muodostettu "steering committee", jonka tarkoituksena oli käsitellä yhteisen edun mukaisia kysymyksiä ja vaikuttaa tiettyjen Generalin toimielimien jäsenten nimityksiin. [4]

5. Zunis Holding SA, Finan Srl ja Massinvest SA (jäljempänä valittajat), joista jokainen omisti osuuksia Genaralissa, kiinnittivät oman kertomuksensa mukaan huomiota artikkeliin maaliskuun lopussa tai huhtikuun alussa vuonna 1992. Ne ottivat 6.5.1992 epävirallisesti yhteyttä komissioon ja pyysivät sitten virallisesti 26.6.1992 päivätyssä kirjeessä aloittamaan menettelyn uudelleen. Ne esittivät, että komissio oli arvioinut 19.12.1991 antamassaan päätöksessä tosiseikkoja täysin virheellisesti siltä osin kuin ne koskivat Mediobancan kykyä käyttää yksin tai yhdessä Lazard/Euraluxin kanssa määräysvaltaa Generalissa. Valittajien mukaan tämä virhearviointi saattoi johtua ainoastaan siitä, että komissiolle toimitetut tiedot Mediobancan, Lazardin ja Generalin välisen sopimuksen sisällöstä ja varsinkin vaikutuksista eivät olleet täydellisiä tai ne olivat virheellisiä.

6. Komission kilpailuasioista vastaavan pääosaston pääjohtaja hylkäsi menettelyn uudelleen aloittamista koskevan hakemuksen 31.7.1992 päivätyllä kirjeellä. Hän totesi tässä kirjeessä muun muassa, että komission 19.12.1991 tekemää päätöstä ei missään tapauksessa ollut tehty virheellisten tietojen perusteella. Komissio oli tietoinen vuonna 1985 tehdystä sopimuksesta ja oli ottanut sen myös huomioon päätöksen teossa.

7. Valittajat nostivat tämän jälkeen EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa ne vaativat valittajien mukaan 31.7.1992 päivättyyn kirjeeseen sisältyvän komission päätöksen kumoamista. Komission mielestä kanne oli jätettävä tutkimatta ja se pyysi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ensin ratkaisemaan tutkittavaksi ottamista koskevan kysymyksen. Komissio vetosi prosessinedellytysten puuttumisesta tekemänsä väitteen tueksi kolmeen perustee-

3 — Asia T-83/92, Zunis Holding ym. v. komissio, tuomio 28.10.1993 (Kok. 1993, s. II-1169).

4 — Edellä alaviitteessä 3 mainittu asia, tuomion 3 kohta.

seen [5]. Ensinnäkin sen mukaan 31.7.1992 päivätty kirje ei missään tapauksessa ole EY:n perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettu päätös. Komissio oli ainoastaan tiedottanut kirjeensaajille tosiseikoista ja oikeusseikoista. Kysymyksessä oli ainoastaan ensimmäinen, väliaikainen kannanotto kysymyksessä olevien yrittäjien tekemään hakemukseen. Toiseksi 31.7.1992 päivätty kirje ei koskenut komission mukaan valittajia suoraan ja erikseen, minkä takia niiltä puuttui ETY:n perustamissopimuksen 173 artiklan toisen kohdan [6] mukaan vaadittava asiavaltuus. Kolmanneksi komissio esitti toissijaisesti, että 31.7.1992 päivättyä kirjettä ei voitu kumota 173 artiklan nojalla, koska kirjeessä ainoastaan enintään vahvistetaan 19.12.1991 tehty päätös.

8. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti 28.10.1993 antamassaan tuomiossa jättää kanteen tutkittamatta. Tätä koskevat perustelut on esitetty tuomion 29—40 kohdissa.

9. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi ensinnäkin, että pelkästään sen seikan perusteella, että yhteisöjen toimielin on osoittanut jollekin henkilölle vastauksena tämän tekemään hakemukseen kirjeen, tätä kirjettä ei voida katsoa 173 artiklassa tarkoitetuksi päätökseksi (30 kohta). Kielteistä vastausta on aina arvioitava sen hakemuksen perusteella, johon se on annettu. Erityisesti yhteisöjen toimielimen kieltäytyminen peruuttamasta tai muuttamasta tiettyä tointa voi olla sellainen toimi, jonka laillisuus voidaan tutkia 173 artiklan perusteella, ainoastaan silloin kun itse sitä toimea, jonka peruuttamisesta tai muuttamisesta on kieltäydytty, voidaan vaatia kumottavaksi 173 artiklan perusteella (31 kohta). Tässä asiassa valittajat vaativat, että komissio peruuttaa 19.12.1991 tehdyn päätöksen ja tekee uuden päätöksen saman menettelyn mukaisesti kuin missä alkuperäinen päätös oli tehty. *Tämän* menettelyn osalta valittajat kuitenkin ovat olleet liiketoimeen välittömästi osallistuneisiin yrityksiin nähden ainoastaan kolmannen asemassa. Niillä olisi siten ollut oikeus vaatia 19.12.1991 tehdyn komission päätöksen peruuttamista ainoastaan, jos tämä päätös olisi koskenut niitä suoraan ja erikseen (32—34 kohta).

Tähän on todettava ensinnäkin, että pelkästään sen perusteella, että toimi saattaa vaikuttaa yhtiön osakkeenomistajien keskinäisiin suhteisiin, ei voida katsoa, että tämä toimi koskisi ketä tahansa yksityistä osakkeenomistajaa suoraan ja erikseen (34 kohta). Nyt esillä olevan asian osalta on todettava, että sellainen komission päätös, jonka sisältönä

5 — Edellä alaviitteessä 3 mainittu asia, tuomion 14— 18 kohta.

6 — Euroopan unionista tehdyn sopimuksen voimaan tullessa 1.11.1993 ETY:n perustamissopimuksen 173 artiklan toisesta kohdasta tuli EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan neljäs kohta ilman, että määräyksen sisältö olisi kuitenkaan muuttunut. Yksinkertaisuuden vuoksi viittaan jäljempänä ainoastaan nyt voimassa olevaan määräykseen.

on, että fuusiovalvonta-asetusta ei sovelleta tiettyyn liiketoimeen, ei yksin voi muuttaa kyseisen yrityksen osakkeenomistajien oikeuksien sisältöä tai laajuutta. Tämä pätee sekä niiden oikeuksiin, joita niillä on osuudenomistajina, että näiden oikeuksien tuottamaan mahdollisuuteen osallistua yrityksen johtamiseen (35 kohta).

Toiseksi on otettava huomioon se, että komission 19.12.1991 tekemä päätös koskee valittajia osakkeenomistajina ja siten samalla tavalla kuin kaikkia muita tämän yrityksen osakkeenomistajia, joiden lukumäärä on noin 140 000. Koska kukin valittaja omistaa alle 0,5 prosentin suuruisen osuuden osakepääomasta ja koska ne eivät ole näyttäneet, miten niiden asema poikkeaisi komission päätöksen vuoksi muiden osakkeenomistajien asemasta, on todettava, että komission 19.12.1991 tekemä päätös ei koske valittajia erikseen (36 kohta).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi lopuksi, että valittajat olivat väärässä vedotessaan siihen, että niillä olisi kilpailuoikeutta, valtiontukia ja polkumyyntimenettelyä koskevan oikeuskäytännön perusteella asiavaltuus perustellun intressinsä puolustamiseksi siinä tapauksessa, että ne olisivat vaatineet oikeutta osallistua pääasian käsittelyyn (37 kohta). Vaikka oletettaisiinkin, että tätä oikeuskäytäntöä voitaisiin soveltaa yrityskeskittymien valvonnan alueella, menettelyn uudelleen aloittamista olisi pyydettävä kohtuulliseksi katsottavassa ajassa (38 kohta). Näin ei kuitenkaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan tehty tässä asiassa, koska 6.5.1992 tehtyä epävirallista yhteydenottoa ei voida pitää tällaisena hakemuksena ja 26.6.1992 tehty hakemus on katsottava liian myöhään tehdyksi, sillä valittajat, jotka olivat saaneet jo maaliskuun lopulla tai huhtikuun alussa tietää väitetyistä uusista seikoista, eivät olleet jättäneet hakemusta kohtuullisessa ajassa (39 kohta).

10. Valittajat ovat hakeneet muutosta tähän tuomioon. Ne vaativat, että valituksenalainen tuomio kumotaan, komission tekemä oikeudenkäyntiväite hylätään ja asia palautetaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen sekä että komissio velvoitetaan korvaamaan muutoksenhakumenettelyssä ja oikeudenkäyntiväitteen takia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut. Komissio vaatii, että valitus hylätään ja että valittajat velvoitetaan korvaamaan sen oikeudenkäyntikulut.

B — Kannanotto

Alustava huomautus

11. Mielestäni on hyödyllistä ennen tässä asiassa ratkaistavana olevien ongelmien erittelyä käsitellä sitä, olisiko komissio ylipäänsä voinut hyväksyä valittajien hakemuksen menettelyn uudelleen aloittamisesta ja

peruuttaa sen 19.12.1991 tekemä päätös. Tätä varten on tarpeen tarkastella fuusiovalvonta-asetuksen mukaista menettelyä.

12. Silloin kun komissio saa fuusiovalvonta-asetuksen perusteella tehdyn ilmoituksen, se voi asetuksen 6 artiklan 1 kohdan perusteella ratkaista asian pääasiallisesti kolmella eri tavalla [7]. Jos komissio katsoo, että ilmoitettuun liiketoimeen ei sovelleta asetusta, se tekee siitä asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan perusteella päätöksen. Jos se sen sijaan katsoo, että ilmoitettuun keskittymään sovelletaan asetusta, mutta että keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ei kuitenkaan ole vakavia epäilyjä, komissio päättää asetuksen 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella, "että se ei vastusta keskittymää, ja julistaa, että keskittymä soveltuu yhteismarkkinoille". Jos se sitten katsoo, että soveltuvuudesta yhteismarkkinoille on vakavia epäilyjä, se päättää asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella menettelyn aloittamisesta. Näissä tapauksissa menettely päättyy asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti 8 artiklan 2—5 kohdan mukaiseen päätökseen. Komissio voi erityisesti julistaa, että keskittymä soveltuu yhteismarkkinoille (asetuksen 8 artiklan 2 kohta) tai ettei se sovellu yhteismarkkinoille (8 artiklan 3 kohta).

13. Komissio voi 8 artiklan 5 kohdan a alakohdan mukaisesti peruuttaa "2 kohdassa rkoitetun" päätöksensä, jos se perustuu sellaisiin "virheellisiin tietoihin", joista joku keskittymään osallistuvista yrityksistä on vastuussa, tai jos päätös on saatu aikaan vilpillisesti [8]. Silloin kun 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu päätös koskee 6 artiklan 1 kohdan *c alakohdan* mukaisia tapauksia eli tapauksia, joissa komissiolla on vakavia epäilyjä asetuksen soveltamisalaan kuuluvan keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille 8 artiklan 5 kohdan sanamuodon perusteella tehdyn tulkinnan perusteella 6 artiklan 1 kohdan *b alakohdan* tai (kuten tässä) 6 artiklan 1 kohdan *a alakohdan* mukaisen päätöksen peruuttaminen ei olisi mahdollista.

14. Komissio on kuitenkin esittänyt yhtyvänsä tässä valittajien käsitykseen siitä, että peruuttaminen olisi myös tällaisissa tapauksissa mahdollista. Olen samaa mieltä. Asetuksen 8 artiklan 5 kohdassa ei voida katsoa säädetyn tyhjentävästi niistä tapauksista, joissa komission keskittymien valvontaa koskevassa menettelyssä tekemät päätökset voidaan peruuttaa. Nimittäin ei ole mitään

7 — Tässä yhteydessä ei tarvitse käsitellä lähemmin mahdollisuutta siirtää asia jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi (asetuksen 9 artikla) tai fuusiovalvonta-asetuksessa säädettyjen määräaikojen loppuun kulumisesta johtuvia seuraamuksia (asetuksen 10 artiklan 6 kohta).

8 — Peruuttaminen on myös mahdollista, jos keskittymään osallistuvat yritykset rikkovat päätökseen liitettyä velvoitetta (8 artiklan 5 kohdan b alakohta). Asetuksen 8 artiklan 5 kohta sisältää sekä oikeuden mukaisten hallintopäätösten (Widerruf) että oikeuden vastaisten hallintopäätösten (Rücknahme) peruuttamistapaukset. Käytän jäljempänä yksinkertaisuuden vuoksi asetuksen sanamuotoa ja puhun "Widerrufista".

syytä siihen, miksi komissiolla pitäisi esimerkiksi tietoisissa harhauttamistapauksissa olla mahdollisuus peruuttaa 8 artiklan 2 kohdan perusteella tehty päätös, mutta se ei voisi peruuttaa 6 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan mukaisia päätöksiä. Komissio on kuitenkin oikeassa korostaessaan, että viimeksi mainituissa tapauksissa päätös voidaan asetuksen 8 artiklan 5 kohdan analogisen soveltamisen perusteella peruuttaa ainoastaan silloin, kun tässä säännöksessä tarkoitetut edellytykset täyttyvät ja edellyttäen, että luottamuksensuojaa koskevat vaatimukset otetaan kulloinkin huomioon.

15. On itsestään selvää, että komissio voi omasta aloitteestaan ryhtyä toimenpiteisiin, jos saa tietää seikoista, joiden takia sen fuusiovalvonta-asetuksen mukaan antaman päätöksen peruuttaminen on perusteltua. Tämä käy epäsuorasti ilmi jo edellä mainitusta asetuksen 8 artiklan 5 kohdasta. Kolmansille on kuitenkin tiettyjen edellytysten täyttyessä annettava oikeus vaatia komissiota aloittamaan menettely uudelleen tällaisen uuden seikan tultua esiin ja niiden on voitava saattaa komission kieltäytyminen tuomioistuimen tutkittavaksi. Tässä oikeudenkäynnissä on kysymys kieltäytymistä koskevista edellytyksistä.

16. Käsittelen seuraavassa valittajien valituksenalaista tuomiota vastaan esittämiä väitteitä. Ne koskevat toisaalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluita siltä osin kuin niissä käsitellään 173 artiklan mukaista asiavaltuutta ja toisaalta tuomioistuimen lausumaa siitä, että valittajat eivät olleet jättäneet hakemustaan komissiolle riitävän ajoissa.

Menettelyn uudelleen aloittamisesta tehdyn hakemuksen jättäminen myöhässä

17. Kuten olen jo esittänyt, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisessa tuomiossa, että valittajat eivät ole jättäneet menettelyn uudelleen aloittamista koskevaa hakemustaan kohtuullisessa ajassa. Tuomion tätä koskevan osan sanamuoto antaa aiheen olettaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on pitänyt tätä (lisä)perusteena tämän asian valittajien kanteen tutkimatta jättämiselle. Tätä ei kuitenkaan ole sanottu nimenomaisesti. Sitä paitsi ei ole selvää, miksi hakemuksen mahdollisen myöhästymisen pitäisi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan johtaa kanteen tutkimatta jättämiseen. Tätä koskevan 38 ja 39 kohdan perustelut liittyvät näitä edeltävien kohtien perusteluihin, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsitteli sitä, oliko valittajilla EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan 4 kohdan mukaan vaadittavaa asiavaltuutta. Näitä kohtia seuraava 40 kohta alkaa toteamuksella, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on *tämän mukaisesti* ("accordingly") päätynyt siihen, että 19.12.1991 tehty päätös ei koske tämän asian valittajia suoraan ja erikseen. Tämä voisi viitata siihen, että myös edellä mainittu 38 ja 39 kohta koskee asiavaltuutta. Tällaisessa tulkinnassa olisi tuskin kuitenkaan mieltä, koska en näe, miten menettelyn uudelleen aloittamista koskevan

hakemuksen mahdollisen "myöhästymisen" perusteella voitaisiin päätellä se, ettei alkuperäinen päätös koskisi valittajia suoraan ja erikseen.

18. Tarkasteltavana olevan kappaleen todellinen merkitys käy mielestäni ilmi 40 kohdan lopusta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa katsottuaan, että valittajilta puuttui vaadittava asiavaltuus, että tämän takia ei ole tarpeen päättää, olisiko vetoamalla uuteen seikkaan erilaisessa tilanteessa voitu välttyä perustamissopimuksessa kanteen nostamiselle asetetun määräajan noudattamiselta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin näyttää siten olettavan, että kanteen tutkimatta jättäminen voi seurata siitä, että muussa tapauksessa olisi mahdollista kiertää 173 artiklassa tarkoitettua kahden kuukauden määräaikaa.

19. Tässä kohdassa — mikäli olen ymmärtänyt sen oikein — on asian ydin. Silloin kun päätöksen riitauttamista varten varattu määräaika on kulunut loppuun, asianosainen ei voi kiertää tätä kanteen nostamista estävää seikkaa vaatimalla komissiota harkitsemaan päätöstään uudelleen, ja tätä koskevan hylkäävän päätöksen saatuaan, nostamalla kanteen tätä päätöstä vastaan kahden kuukauden kuluessa päätöksen saamisesta. Mikäli tällainen menettelytapa olisi sallittu, 173 artiklassa kanteiden nostamiselle asetettu määräaika menettäisi kokonaan merkityksensä. Tällainen lopputulos voidaan kuitenkin välttää siten, että komission hylkäävä päätös — edellyttäen, että kysymyksessä on ylipäänsä 173 artiklassa tarkoitettu päätös [9] — katsotaan sellaiseksi toimeksi, jonka päätössisältönä on se, että siinä vahvistetaan alkuperäinen päätös. Tällainen tulkinta on mahdollinen ja siihen täytyy päätyä silloin, kun asian uudelleen käsittelemiseksi tehdyn hakemuksen tueksi ei ole esitetty sellaisia uusia seikkoja, joiden vuoksi kyseinen päätös voitaisiin peruuttaa. Saanen todeta jo tässä vaiheessa, että mielestäni tässä on kysymyksessä tällainen tapaus, koska valittajat eivät ole vedonneet *uuteen seikkaan*, jonka perusteella voitaisiin kenties katsoa, että komissio oli päätynyt 19.12.1991 tehtyyn päätökseensä väärien olettamusten perusteella. Sitä vastoin valittajat ovat vedonneen siihen, että komissio on tulkinnut vuonna 1985 tehtyä riidanalaista sopimusta väärin. [10]

20. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole kuitenkaan tutkinut tuomiossaan, ovatko valittajat vedonneet komissiota vastaan uuteen seikkaan, jonka perusteella menettely olisi voitu mahdollisesti aloittaa uudelleen. Tämän takia näyttää siltä, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti kanteen tutkimatta jo edellä mainitun "myöhästymisen" takia riippumatta siitä täyttyikö tämä edellytys. Asia ei ole kuitenkaan niin. Lienee ilman muuta selvää, että tässä yhteydessä ei ole ratkaisevaa se, esitettiinkö menettelyn uudelleen aloittamista koskeva hakemus ennen alkuperäisen päätöksen riitauttamista koskevan määräajan loppuun kulumista. Jos komission päätöksen tekemisen jälkeen tulee ilmi sellainen siihen asti tuntematon seikka, jonka perusteella

9 — Ks. tältä osin tämän ratkaisuehdotuksen 50 kohta.
10 — Ks. tältä osin tämän ratkaisuehdotuksen 51 kohta.

jo tehdyn päätöksen oikeellisuus voidaan asettaa kyseenalaiseksi, ajankohdalla, jolloin tämä seikka havaittiin, ei voi olla merkitystä. Muutoinkin riippuu usein sattumasta, tuleeko sellainen seikka ilmi heti päätöksen tekemisen jälkeen vai vasta kuukausien päästä. Jos komissiota pyydetään aloittamaan menettely uudelleen tällaisen uuden seikan perusteella, ja jos se tämän jälkeen hylkää tehdyn hakemuksen, koska sen mielestä hakemus ei ole esitettyjen seikkojen perusteella perusteltu, tällä päätöksellä on oma sisältö ja se voidaan sen vuoksi vaatia kumottavaksi olettaen, että muut kanteen nostoa koskevat edellytykset täyttyvät. Luonnollisestikaan ei ole syytä pelätä, että näin kierrettäisiin EY:n perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettua kanteen nostamista koskevaa määräaikaa, koska komission päätös koskee uutta seikkaa, jota ei ole voitu ottaa alkuperäisessä päätöksessä ollenkaan huomioon, ja komission päätöksen kumoamisesta tehty vaatimus voidaan sisällöllisesti perustaa pelkästään väitteeseen siitä, että komissio on arvioinut uutta seikkaa virheellisesti.

21. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tätä asiaa koskeva kannanotto näyttää mielestäni sitä paitsi virheelliseltä sen vuoksi, että siinä on sekoitettu keskenään erilaisia lähestymistapoja. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin näyttää halunneen arvioida sitä vajaan kolmen kuukauden pituista aikaa, joka kului siitä, kun valittajat saivat tiedon väitetystä uudesta seikasta siihen, kun ne jättivät komissiolle muodollisen hakemuksen menettelyn uudelleen aloittamisesta, 173 artiklassa tarkoitetun kahden kuukauden määräajan mukaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan menettelyn uudelleen aloittamista koskevat hakemukset olisi jätettävä komissiolle kahden kuukauden kuluessa uuden seikan havaitsemisesta. Mielestäni asia ei ole näin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sekoittaa tässä keskenään — kuten valittajat ovat aivan oikein todenneet — kanteen nostamista koskevat määräajat luottamuksensuojan kannalta tärkeään kysymykseen siitä, miten kantajan vaatimusta kohdellaan silloin, kun kantaja on ryhtynyt kanteen nostoa varten tarpeellisiin toimenpiteisiin liian myöhään. EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu määräaika koskee *kanteiden* nostamista. En ymmärrä, miksi *tätä* määräaikaa olisi pidettävä relevanttina myös silloin kun menettelyn uudelleen aloittamisesta on tehty hakemus komissiolle. Tämän määräajan analoginen soveltaminen viimeksi mainittuun tapaukseen voisi ehkä olla mahdollista, jos se olisi tarpeen pakottavien oikeudellisten syiden takia.

22. En näe sellaisia perusteita tässä asiassa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen viittaukset oikeusvarmuuden vaatimukseen sekä menettelyä koskeviin lyhyisiin määräaikoihin, jotka ovat tyypillisiä fuusiovalvonta-asetukselle [11], eivät vakuuta minua tässä asiassa; myös komissio on käyttänyt näitä perusteita omissa huomautuksissaan. Ensimmäisen kohdan osalta viittaan siihen, että päätöksen peruuttaminen on fuusiovalvonta-asetuksen 8 artiklan 5 kohdan perusteella mahdollista, jos päätös perustuu sellaisiin virheellisiin tietoihin, joista joku keskittymään osallistuvista yrityksistä "on vastuussa" tai jos päätös on "saatu aikaan vilpillisesti". Sellaisissa tapauksissa suojaa annetaan ainoastaan niille asianosaisille, joiden menettelyä ei voida tältä osin moittia. Epäilen sitä, vaatiiko

11 — Ks. em. alaviitteessä 3 mainittu asia, tuomion 38 kohta.

näiden henkilöiden suojaaminen sitä, että asiassa sovelletaan uuden seikan ilmitulosta laskettavaa kahden kuukauden yleistä määräaikaa. Myöskään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mainitsema toinen peruste ei vakuuta minua. On tosin totta, että fuusiovalvonta-asetuksen määräajat ovat yleisesti erityisen lyhyitä. Määräaikojen pituus vaihtelee tapauksen mukaan kuukaudesta neljään kuukauteen [12]. Tietääkseni fuusiovalvonta-asetukseen ei sitä vastoin nimenomaisesti sisälly EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua kahden kuukauden määräaikaa vastaavaa määräaikaa. Pidän tärkeimpänä kuitenkin sitä seikkaa, että asetuksen 8 artiklan 6 kohdan mukaan neljän kuukauden pituista pisintä mahdollista määräaikaa ei sovelleta "5 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa" eli nimenomaan päätöksen peruuttamistapauksissa. Säännöstä sovelletaan välittömästi tosin ainoastaan peruuttamisen jälkeen annettaviin päätöksiin, joissa keskittymä julistetaan soveltumattomaksi yhteismarkkinoille. [13] Siitä käy kuitenkin selvästi ilmi, että päätöksen peruuttamistapauksissa komission käytettävissä oleva, aikaan kohdistuva liikkumavara on suurempi. Sen takia ei ole ymmärrettävää, miksi sellaiset kolmannet, jotka saavat tietoonsa sellaisia uusia seikkoja, joiden perusteella päätös voidaan peruuttaa ja joiden perusteella ne vaativat menettelyn uudelleen aloittamista, saisivat tehdä tämän ainoastaan kahden kuukauden tiukan määräajan kuluessa.

23. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että asianosaiset voisivat tällaisen uuden seikan havaittuaan odottaa miten pitkään tahansa ennen kuin ne ottavat yhteyttä komissioon tarkoituksenaan saada tämä aloittamaan menettely uudelleen. Olen samaa mieltä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanssa siitä, että asia on tällaisissa tapauksissa saatettava komission käsiteltäväksi *kohtuullisen ajan* kuluessa. Ellei näin tehdä, komissio voi mielestäni jo tällä perusteella kieltäytyä käsittelemästä hakemusta. Asiassa annettavaa komission hylkäävää päätöstä vastaan nostettu kanne ei olisi perusteltu. Syynä ei ole kuitenkaan määräajan analoginen soveltaminen, vaan yleinen oikeusperiaate, jonka mukaan oikeuksien käyttäminen ei ole sallittua, jos se katsotaan väärinkäytöksi. Tällainen väärinkäyttötapaus on mielestäni kysymyksessä silloin, kun tällaisen uuden tosiseikan havainnut henkilö ei puutu asiaan kohtuullisen ajan kuluessa. Oikeusvarmuuden tarve tulee nimittäin sitä tärkeämmäksi mitä kauemmin asianomainen odottaa tällaisessa tapauksessa ennen yhteydenottoa komissioon. Niin kauan kuin lainsäätäjä ei ole antanut tätä koskevia säännöksiä, kysymystä siitä, ovatko asianomaiset puuttuneet asiaan kohtuullisen ajan kuluessa, ei ole ratkaistava *abstraktisen, yleisen* määräajan mukaan, vaan ainoastaan ottamalla huomioon kaikki *konkreettisessa yksittäistapauksessa esiin tulevat seikat.*

24. Valittajien ei voitane väittää toimineen millään tavoin väärin, jos asiaa tarkastellaan edellä esitetyn perusteella. Olettaen, että nämä havaitsivat vasta maaliskuun lopussa tai huhtikuun alussa vuonna 1992 väitetysti uuden tosiseikan, kului enintään noin kuusi viikkoa ennen kuin ne ottivat yhteyttä komissioon 6.5.1992. Tämä aika ei ole missään tapauksessa liian pitkä kun otetaan huomioon, että valittajat tarvitsivat jonkin aikaa perehtyäkseen lehdistössä mainittuihin

12 — Vrt. asetuksen 10 artiklan 1 ja 3 kohta. Ks. myös 9 artiklassa mainitut erityiset määräajat.

13 — Ks. 8 artiklan 6 ja 3 kohta.

tietoihin ja hankkiakseen oikeudellisia neuvoja. En voi olla samaa mieltä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanssa siitä, että valittajien olisi pitänyt esittää heti menettelyn uudelleen aloittamista koskeva muodollinen hakemus. Mielestäni on pikemminkin järkevää, että sellaisessa tapauksessa otetaan ensin epävirallisesti yhteyttä komissioon, jotta tällä olisi mahdollisuus ryhtyä kenties itsenäisesti toimenpiteisiin. Koska valittajat saattoivat olettaa, että myös komissio tarvitsi jonkun aikaa esitettyjen tosiseikkojen tutkimiseen, mielestäni ei ole ollenkaan epätavallista tai tavatonta, että valittajat jättivät 6.5.1992 tapahtuneen epävirallisen yhteydenoton jälkeen vasta 26.6.1992 virallisen hakemuksen menettelyn uudelleen aloittamiseksi. Vaikka haluttaisiinkin noudattaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kantaa asian kannalta merkittävästä ajanjaksosta, joka kului väitetyn uuden tosiseikan havaitsemisesta muodollisen hakemuksen jättämiseen, kulunutta aikaa voidaan tuskin edellä esitetyn perusteella pitää kohtuuttoman pitkänä.

25. Minusta tässä yhteydessä kannattaa mainita muutama ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 29.6.1995 antamista tuomioista [14], jotka koskevat Solvay ja ICI-nimisiä yrityksiä. Näissä asioissa oli kyse muun muassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen siitä 48 artiklan 2 kohdan tulkinnasta, jonka mukaan asian käsittelyn kuluessa ei saa enää vedota uuteen perusteeseen, "ellei se perustu kirjallisen käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudelliseen perusteeseen".

Solvay esitti 10.4.1992 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen saapuneessa täydennetyssä kanteessa uuden perusteen. Se perusti sen uuteen seikkaan, joka oli tullut esiin vasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 10.12.1991 eräässä toisessa oikeudenkäynnissä toimittamassa suullisessa käsittelyssä. Tämä seikka koski kysymystä siitä, oliko komissio tehnyt oikeudenkäynnin kohteena olevan riidanalaisen päätöksen oikeassa järjestyksessä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittasi siihen, että työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdassa ei määrätä uuden perusteen esittämiselle "määräaikaa tai erityistä menettelytapaa". Koska Solvay ei ollut osallisena oikeudenkäynnissä, jossa suullinen käsittely oli toimitettu 10.12.1991, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan ei voitu olettaa, että Solvay olisi saanut tietää uudesta tosiseikasta, ennen kuin siitä kerrottiin lehdistössä helmikuun lopussa tai maaliskuun alussa. Lehdistötietojen ilmestymisen ja 10.4.1992 jätetyn täydennetyn kanteen välinen aika oli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan "kohtuullinen, koska se oli objektiivisesti välttämätön", jotta kantaja pystyi tutustumaan asiaan perusteellisesti. [15]

Samaa uutta tosiseikkaa koskeva ICI-yhtiöitä koskeva tuomio on vielä mielenkiintoisempi. ICI oli esittänyt uuden tosiseikan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 2.4.1992

14 — Asioissa T-31/91, Solvay v. komissio ja T-32/91, Solvay v. komissio sekä T-37/91, Imperial Chemical Industries v. komissio, 29.6.1995 annetut tuomiot, Kok. 1995, s. II-1821, II-1825, II-1901.

15 — Em. asia T-31/91, tuomion 34 ja 35 kohta sekä em. asia T-32/91, tuomion 40 ja 41 kohta.

saapuneessa kirjelmässä. Toisin kuin Solvay, ICI oli osallistunut edellä jo mainittuun 10.12.1991 toimitettuun suulliseen käsittelyyn. Todettuaan, että tässä asiassa oli kyse "erittäin kiistanalaisesta oikeudellisesta kysymyksestä", ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että ICI voisi ainakin odottaa, että päätös julistettaisiin 27.2.1992. Tuomion antamisen ja 2.4.1992 tapahtuneen kirjelmän jättämisen välinen aika oli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan "kohtuullinen, koska se oli objektiivisesti välttämätön", jotta esiin tulleisiin kysymyksiin voitiin tutustua perusteellisesti. [16]

Vaikka näissä päätöksissä esillä olleet kysymykset koskivat eri ongelmia kuin mistä tässä asiassa on kysymys, ne osoittavat kuitenkin, että yksittäistapausta koskevat olosuhteet ovat ratkaisevia päätettäessä siitä, onko toimi suorittu kohtuullisessa ajassa.

26. Tästä syystä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on mielestäni erehtynyt, kun se on katsonut, että kanne on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että menettelyn uudelleen aloittamista koskeva hakemus oli jätetty komissiolle otaksutuksi liian myöhään. Mielestäni tästä syystä ei ole enää tarpeen tutkia valittajien toista väitettä, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli tehnyt oikeudenkäyntimenettelyä koskevan virheen, koska se ei ollut selvittänyt tätä kysymystä riittävästi yhdessä asianosaisten kanssa, jotka eivät sitä paitsi ole ollenkaan esittäneet sitä. Kuitenkin asian itsensä osalta tämä väite — sikäli kuin käsillä olevan aineiston perusteella voidaan päätellä — lienee perusteltu, koska valituksenalaisesta tuomiosta ei käy ilmi, että asianosaiset olisivat lausuneet siitä, voisiko tämä mahdollinen "myöhästyminen" johtaa kanteen tutkimatta jättämiseen.

27. Tämä oikeudellinen virhe voi kuitenkin johtaa valituksenalaisen tuomion kumoamiseen ainoastaan, jos myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelut, joissa se oli todennut, ettei valittajilla ollut asiavaltuutta 173 artiklan perusteella, voidaan osoittaa vääriksi. Tästä ei kuitenkaan ole kysymys kuten seuraavaksi esitän. Tämän takia minun ei tarvitse tarkastella enempää komission esittämää väitettä, joka koski otaksuttua "myöhästymistä" koskevia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluita, jotka muutoinkin ovat vain lisäperusteluita.

Asiavaltuuden puuttumista koskeva kysymys

28. Valittajat arvostelevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiavaltuuden osalta esittämiä perusteluja kolmesta syystä. Ensinnäkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käsittänyt väärin hakemusten hylkäämistä koskevan oikeuskäytännön. Se on valittajien mukaan katsonut virheellisesti, että kanne voidaan ottaa tutkittavaksi ainoastaan, jos valittajilla olisi ollut oikeus vaatia myös 19.12.1991 tehdyn alkuperäisen

16 — Em. asia T-37/91, Imperial Chemical Industries v. komissio, tuomion 84 ja 85 kohta.

päätöksen kumoamista. Tuomioistuimen olisi pitänyt sen sijaan tutkia kysymystä siitä, voitiinko toimea, jota vaadittiin kumottavaksi, eli 31.7.1992 päivättyä kirjettä, vastaan nostaa kanne 173 artiklan perusteella. Toiseksi valittajat väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut väärin kysymyksen siitä, koskeeko asia valittajia suoraan ja erikseen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lainaama asiassa Eridania [17] annettu tuomio ei valittajien mukaan sovellu tähän tapaukseen ja se on sitä paitsi jo menettänyt merkityksensä sen jälkeen annettujen tuomioiden takia. Asia koski valittajien mukaan niitä suoraan. Sen kysymyksen osalta, koskeeko päätös valittajia erikseen, nämä väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asettanut ilman oikeudellista perustetta rajan, joka koskee osakkeenomistajalta vaadittavaa omistusosuutta, jotta tämä voisi nostaa kanteen. Valittajat omistivat sitä paitsi huomattavan osan Generalin osakkeista. Kolmanneksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajien mukaan jättänyt ottamatta huomioon, että niillä olisi ollut oikeus osallistua uudelleen aloitettuun menettelyyn ja nostaa kanne tässä menettelyssä annettavasta päätöksestä. Valittajat viittaavat tältä osin erityisesti fuusiovalvontaasetuksen 18 artiklan 4 kohtaan, jonka mukaan komission on kuultava hakemuksesta luonnollisia ja oikeudellisia henkilöitä, joilla "on asiassa riittävä etu". Valittajat katsovat, että ne täyttävät tämän edellytyksen, koska ne ovat Generalin merkittäviä osakkeenomistajia ja koska sen lisäksi juuri ne olivat saattaneet uuden tosiseikan komission tietoon.

29. Nämä perusteet eivät vakuuta minua. Mitä ensinnäkin tulee siihen, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ymmärtänyt väärin hakemusten hylkäämisestä annettuja tuomioita koskevan oikeuskäytännön, on valittajien puolesta tosin todettava, että kaikki ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lainaamat asiat koskivat sellaisia tapauksia, joissa muutettavaksi vaadittu toimi oli asetus, joten myös muutos pystyttiin tekemään ainoastaan asetuksella. [18] Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa näillä tuomiolla ei ole vastattavana olevan kysymyksen kannalta välittömästi merkitystä. Kuten komissio on perustellusti esittänyt, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanta on kuitenkin oikea. Jos nimittäin ainoastaan sitä toimea, jolla komissio hylkää päätöksen peruuttamisesta tai muuttamisesta tehdyn hakemuksen, haluttaisiin pitää merkittävänä, 173 artiklan 4 kohdassa asettua asiavaltuutta koskevaa vaatimusta voitaisiin helposti kiertää. Valittajien esittämän kannan perusteella myös esimerkiksi kuka tahansa ulkopuolinen henkilö voisi kyseisen sanomalehtiotteen luettuaan vaatia komissiolta menettelyn uudelleen aloittamista ja nostaa sen jälkeen kanteen komission hylkäävästä päätöksestä ja kyseenalaistaa siten epäsuorasti alkuperäisen päätöksen oikeellisuuden. Tämä ei voi olla oikein.

30. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on ensimmäisen tuomioistuimen lainaamassa asiassa Buckl antamassa tuomiossa todennut, komission hylkäävä päätös on "arvioitava

17 — Yhdistetyt asiat 10/68 ja 18/68, Eridania ym. v. komissio, tuomio 10.12.1969 (Kok. 1969, s. 459).

18 — Ks. asia 42/71, Nordgetreide v. komissio, tuomio 8.3.1972 (Kok. 1972, s. 105, 5 kohta); yhdistetyt asiat 97/86, 193/86, 99/86 ja 215/86, Asteris ym. v. komissio, tuomio 26.4.1988 (Kok. 1988, s. 2181, 17 kohta) ja asia C-87/89, Sonito ym. v. komissio, tuomio 17.5.1990 (Kok. 1990, s. I-1981, 8 kohta).

sen hakemuksen luonteen mukaisesti, johon päätöksellä on vastattu". [19] Julkisasiamies Gulmann on tulkinnut aikaisempaa oikeuskäytäntöä tässä asiassa antamassaan ratkaisuehdotuksessa tulkitsemalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiossa viitattua kohtaa siten, että tällaisessa asiassa voidaan 173 artiklan perusteella nostaa kanne, "jos *toimi, jonka tekemisestä neuvosto tai komissio kieltäytyvät*, voitaisiin vaatia kumottavaksi tämän määräyksen perusteella". [20] Tämän kannan perusteella käsiteltävänä olevassa asiassa kysymystä olisi siten arvioitava sen perusteella, olisivatko valittajat voineet nostaa kanteen vaatimastaan toimesta eli alkuperäisen päätöksen peruuttamisesta, eikä sen mukaan, olisivatko ne voineet nostaa kanteen 19.12.1991 tehdystä päätöksestä. Tämä kanta on vain näennäisessä ristiriidassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kannan kanssa. Komissio on nimittäin perustellusti huomauttanut siitä, että johdonmukaisuuden vuoksi toimi, jolla on peruutettu aikaisempi päätös tai muutettu sitä, voi koskea henkilöä ainoastaan silloin, kun jo alkuperäinen toimi koski häntä (tai mikäli muuttavalla toimella laajennetaan aikaisempaa päätöstä siten, että se koskee kyseistä henkilöä, mistä tässä selvästi ei ole kysymys). Jos siten 19.12.1991 annettu päätös ei koskenut valittajia suoraan ja erikseen, myöskään päätös, jolla tämä päätös peruutetaan tai muutetaan — tai kuten tässä tapauksessa — peruuttamista koskeva hakemus hylätään, ei koske niitä tällä tavoin.

Kuten komissio on esittänyt, tämä ei luonnollisestikaan merkitse sitä, ettei se voisi hyväksyä perustelluksi katsomaansa hakemusta, vaan paremminkin sitä, ettei hakijoilla ole sellaisessa tapauksessa komission päätöksen moittimiseen 173 artiklan mukaan vaadittavaa asiavaltuutta.

31. Käsittelen tämän jälkeen sitä, koskeeko päätös 173 artiklan 4 kohdassa edellytetyllä tavalla valittajia suoraan ja erikseen. Kuten jo mainitsin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa tältä osin yhteisön tuomioistuimen asiassa Eridania antamaan tuomioon. Tuomio koski kolmea komission tekemää päätöstä, joiden perusteella tietyille Italiassa sijaitseville sokeritehtaille voitiin myöntää valtion tukea. Kantajat olivat valtion tukea saaneiden yritysten kilpailijoita Italiassa. Yhteisöjen tuomioistuin päätti, että "yksin sen seikan perusteella, että tällainen toimenpide voi vaikuttaa kysymyksessä olevilla markkinoilla vallitseviin kilpailuolosuhteisiin, ei voida vielä katsoa, että päätös koskee suoraan ja erikseen jokaista sellaista taloudellista toimijaa, joka on jonkinlaisessa kilpailutilanteessa sen kanssa, jolle päätös oli osoitettu". Perustamissopimuksen 173 artiklan mukainen kanne voidaan pikemminkin nostaa tällaisissa tapauksissa ainoastaan "erityisten olosuhteiden vallitessa". [21] Koska kantajat eivät pystyneet yhteisöjen tuomioistuimen käsityksen mukaan näyttämään tällaisten erityisten olosuhteiden olemassaoloa, kanne jätettiin tutkimatta. [22]

19 — Yhdistetyt asiat C-15/91 ja C-108/91, Buckl & Söhne ym. v. komissio, tuomio 24.11.1992 (Kok. 1992, s. I-6061, 22 kohta).

20 — Yhdistetyissä asioissa C-15/91 ja C-108/91 (Kok. 1992, s. I-6074 ja I-6079) julkisasiamiehen ratkaisuehdotus 8.7.1992 (kursivoinnit kirjoittajan).

21 — Edellä alaviitteessä 17 mainittu asia, tuomion 7 ja 8 kohta.

22 — Edellä alaviitteessä 17 mainittu asia, tuomion 14 kohta.

32. Edellä lainatussa asiassa ei siten ollut kysymys siitä, koskiko komission toimenpide, jonka se kohdisti tiettyyn yritykseen, yrityksen osakkeenomistajia suoraan ja erikseen. Jo tämän vuoksi on kyseenalaista, missä määrin tällä tuomiolla voi olla nyt käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta merkitystä. Kysymys siitä, onko tuomio menettänyt sen jälkeisten tuomioiden takia merkityksensä, kuten valittajat väittävät, voidaan kuitenkin jättää tässä käsittelemättä. Kuten komissio on perustellusti todennut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän kysymyksen osalta esittämä oikeudellinen kannanotto on täysin oikea. Pelkästään se, että toimenpide voi vaikuttaa yrityksen osakkeenomistajien (tai tämän yrityksen ja sen osakkeenomistajien) väliseen suhteeseen, ei merkitse vielä, että toimenpide koskisi tämän yrityksen ketä tahansa osakkeenomistajaa suoraan ja erikseen. Tämän osalta ei ole eroa sillä, arvioidaanko asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tavoin 19.12.1991 annetun päätöksen vai (kuten valittajat väittävät) sen päätöksen perusteella, jonka komissio tekisi mahdollisesti uudelleen aloitetussa menettelyssä.

33. Kuten olen jo maininnut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa sen osalta, koskeeko päätös valittajia *suoraan*, että komission 19.12.1991 tekemä päätös pelkästään ei voi muuttaa kysymyksessä olevan yrityksen osakkeenomistajien oikeuksien ominaisuutta tai laajuutta. [23] On varmastikin totta, että komission päätös siitä, että kauppaan, jolla Mediobanca osti lisäosakkeita Generalista, ei sovelleta fuusiovalvontaasetusta, ei ole sellaisenaan muuttanut valittajille Generalin osakkuudesta johtuvien oikeuksien *luonnetta*. Valittajat voivat esimerkiksi edelleenkin käyttää osakkeisiin sidottua äänioikeutta ja saada yhtiön jakamia osinkoja. Mikäli valittajien väite siitä, että Mediobanca olisi kysymyksessä olevan liiketoimen perusteella (yksin tai yhdessä muiden kanssa) pystynyt saamaan määräysvallan Generalissa, pitäisi paikkansa, näiden oikeuksien *laajuuden* olisi pitänyt muuttua huomattavalla tavalla. Kuten valittajat perustellusti esittävät, itsenäisen yrityksen osakkeenomistajan ja sellaisen yrityksen osakkeenomistajan välillä, jossa muut käyttävät määräysvaltaa, on olennainen ero. Koska tämä ero johtuu asian luonteesta, valittajien ei tarvinne — toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut — todistaa tätä millään muulla tavoin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tutkinut, oliko valittajien esittämä väite perusteltu. Tämä kysymys olisi kuulunut ilman muuta tutkia pääasian yhteydessä. Tässä kysymyksessä olevien tutkittavaksi ottamista koskevien edellysten tutkimisen yhteydessä tätä väitettä on mielestäni pidettävä totena. Edellä lausutun perusteella olisi tämän takia kysymykseen siitä, koskiko päätös tämän asian valittajia *suoraan*, pitänyt mahdollisesti vastata myöntävästi.

34. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin todennut aivan oikein, että toimi ei koskenut tämän asian valittajia *erikseen*. Tuomioistuimen mukaan Generalissa

23 — Edellä alaviitteessä 3 mainittu asia, tuomion 35 kohta ja tämän ratkaisuehdotuksen 9 kohta.

oli noin 140 000 osakkeenomistajaa, joista millään tämän asian valittajista ei ollut 0,5 prosentin suuruista tai sitä suurempaa osuutta yhtiön pääomasta. [24] Asianosaiset ovat tässä oikeudenkäynnissä nimenomaisesti vastanneet kysymykseen niiden tosiasiallisesta osuudesta Generalissa ja näiden osuuksien suhteesta muiden osakkeenomistajien osuuksiin. En käsittele näitä lausumia sen enempää, koska niillä ei ole merkitystä tässä oikeudenkäynnissä tehtävän ratkaisun kannalta. Selvää on, että valittajat olivat Generalin vähemmistöosakkeenomistajia ja, että niiden asema oli siten periaatteessa sama kuin muiden Generalin vähemmistöosakkeenomistajien. Valittajat eivät ole pystyneet näyttämään, missä mielessä komission päätös "vaikuttaa [valittajien asemaan] niille ominaisten tiettyjen erityisten ominaisuuksien tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella [ne] erotetaan kaikista muista ja yksilöidään siten samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu". [25]

35. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole missään tapauksessa asettanut mielivaltaista rajaa sille, kuinka suuri osakkeenomistajien osuuden on oltava, jotta päätöksen voidaan katsoa koskevan tätä erikseen. Se on pikemminkin katsonut, että valittajat eivät ole vedonneet mihinkään sellaisiin olosuhteisiin, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että niiden asema eroaisi muiden Generalin vähemmistöosakkeenomistajien asemasta. Valittajien väite siitä, että ne olisivat aina osoittaneet erityistä kiinnostusta Generalin johtoelinten toiminnan suhteen, tuskin riittää tähän. Komissio on esittänyt lisäksi — ilman että valittajat olisivat sitä kiistäneet, että vuosina 1991 ja 1992 pidetyistä Generalin yhtiökokouksista laadituista pöytäkirjoista ei käy ilmi, että valittajien edustajat olisivat halunneet käyttää puheenvuoroja. Tämä seikka ei varmasti ole omiaan tukemaan valittajien väitettä. Sen sijaan mielestäni sillä komission esiintuomalla tosiseikalla, että valittajat eivät ole esittäneet kantaansa 19.12.1991 tehtyyn päätökseen johtaneessa menettelyssä ei ole merkitystä. Valittajien epäröivä suhtautuminen johtuu Mediobancan, Lazardin ja Generalin vuonna 1985 tekemästä sopimuksesta. Koska valittajat olivat oman ilmoituksensa mukaan saaneet tietää tästä sopimuksesta vasta 1992, niillä ei ollut mitään syytä osallistua kyseiseen menettelyyn. Toisaalta valittajat eivät voi myöskään tässä yhteydessä vedota siihen, että juuri ne ilmoittivat komissiolle (väitetystä) uudesta seikasta. Jos tämä riittäisi siihen, että toimen katsottaisiin koskevan henkilöä erikseen, toimen olisi katsottava koskevan erikseen ketä tahansa edellä jo mainittua ulkopuolista henkilöä, joka saa sattumalta tietää tästä seikasta ja ilmoittaa siitä sitten komissiolle. Tämä ei voi olla oikein.

36. Koska vastoin valittajien käsitystä niiden asiavaltuutta ei voida — kuten esitän myöhemmin — myöskään johtaa siitä, että ne osallistuivat mahdolliseen menettelyyn, [26] päätös ei koskenut valittajia 173 artiklan 4

24 — Edellä alaviitteessä 3 mainittu asia, tuomion 36 kohta.

25 — Asia 25/62, Plaumann, tuomio 15.7.1963 (Kok. 1963, s. 211 ja 238, saksankielisessä oikeustapauskokoelmassa).

26 — 41 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

kohdassa tarkoitetulla tavalla erikseen, joten kanne oli jätettävä tutkimatta ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio, jota vaaditaan kumottavaksi, oli näin oikea. Asiavaltuutta koskeva kysymys voitaisiin siten katsoa loppuunkäsitellyksi. Mutta koska tässä asiassa on kysymys ensimmäisestä tämän laatuisesta asiasta, haluaisin vielä lisätä muutaman periaatteellisen seikan. En ole nimittäin varma, onko sellaisen yrityksen osakkeenomistajilla, jonka määräysvalta on (mahdollisesti) siirtynyt muualle, ylipäänsä asiavaltuutta nostaa kanne sellaisia fuusiovalvonta-asetuksen perusteella tehtyjä päätöksiä vastaan, joissa komissio on hyväksynyt yrityskeskittymän tai todennut, ettei siihen sovelleta tätä asetusta.

37. Fuusiovalvonta-asetus ei sisällä mitään erityisiä säännöksiä asetuksen perusteella annettujen päätösten moittimisesta. Asetuksen implisiittinen lähtökohta on, että yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia kaikki nämä päätökset. [27] Asetuksen 10 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa: "Jos yhteisön tuomioistuin antaa päätöksen, jolla komission tämän asetuksen nojalla tekemä päätös kokonaan tai osittain kumotaan, tässä asetuksessa säädetyt määräajat alkavat uudelleen kulua päivästä, jona tuomioistuimen päätös on annettu."

38. Tutkittaessa 173 artiklan 4 kohdan mukaisen asiavaltuuden olemassaoloa on kuitenkin otettava huomioon fuusiovalvonta-asetuksen päämäärä. Kuten asetuksen perustelukappaleista käy ilmi, sen tarkoituksena on kilpailun suojaaminen ja se kuuluu osana EY:n perustamissopimuksen 3 artiklan g alakohdassa määrätyn "sellaisen järjestelmän toteuttamiseen, jolla taataan, ettei kilpailu vääristy yhteismarkkinoilla". [28] Valittajien esittämä väite siitä, että se, että asetus on annettu myös 235 artiklan perusteella osoittaa, että sillä olisi myös muita tavoitteita, ei vakuuta minua. Kuten komission edustaja on perustellusti esittänyt suullisessa käsittelyssä, asetuksen perusteena käytettiin myös 235 artiklaa ainoastaan siksi, että asetuksella oli määrä luoda uusi oikeudellinen järjestely, joka olisi samalla ainoa tällaisiin keskittymiin sovellettava säätely. [29] Myös asetuksen 2 artiklassa asetetut keskittymien arviointiperusteet todistavat, että fuusiovalvonta-asetus oli annettu kilpailun suojelemiseksi.

Kuten komissio on osuvasti esittänyt, asetuksessa ei anneta sille tehtävää valvoa vähemmistöosakkeenomistajien etuja. Näin ollen on epäselvää, kuinka fuusiovalvonta-

27 — Ks. erityisesti asetuksen 21 artiklan 1 kohta.

28 — Ks. erityisesti asetuksen seitsemän ensimmäistä perustelukappaletta.

29 — Tämä vahvistetaan seitsemännessä ja kahdeksannessa perustelukappaleessa.

menettelyn osallisena olevan yrityksen osakkeenomistajalla voisi olla komission fuusiovalvonta-asetuksen nojalla antaman päätöksen suhteen sellainen etu kysymyksessä, joka olisi *kilpailun kannalta merkityksellinen*. Esillä oleva asia osoittaa tämän selvästi. Valittajien mukaan riitautettu liiketoimi loukkaa niitä oikeuksia, jotka niillä on osakkeenomistajina Generalissa. Ne näyttävät erityisesti pelkäävän, että niiden väitteen mukaisesti Mediobancan saama määräysvalta johtaa siihen, että valittajien mahdollisuudet vaikuttaa Generalin johtamiseen pienentyvät huomattavasti tai häviävät kokonaan. Kuitenkin osakkeenomistajien oikeuksien keskinäisestä järjestelystä tai niiden oikeuksista siihen yritykseen nähden, josta ne omistavat osakkeita, aiheutuvien riitaisuuksien sääntely kuuluu yhtiöoikeuden alaan. [30] Fuusiovalvonta-asetusta ei annettu näiden kysymyksien ratkaisemiseksi. Olen taipuvainen täten katsomaan, että yrityksen osakkeenomistajilla ei yleisesti pitäisi olla oikeutta nostaa kannetta komission fuusiovalvonnan alueella tekemistä päätöksistä. [31]

39. Mielestäni vertailu amerikkalaisen oikeuden kanssa näyttäisi olevan tältä osin mielekäs. Osavaltioiden hallituksilla ja muilla kantajilla, jotka ovat kärsineet kartellilain ("by reason of anything forbidden in the antitrust laws") rikkomisen vuoksi vahinkoa, on Clayton Actin [32] 4 pykälän mukaan oikeus vaatia vahingon kolminkertaisen määrän korvaamista. [33] Clayton Actin 16 pykälän [34] mukaan tuomioistuinta voidaan vaatia ryhtymään toimenpiteisiin ("injunctive relief") tällaisten vahinkojen uhatessa. Yksityisten kantajien on joka tapauksessa näytettävä asiavaltuutensa olemassaolo. Oikeuskäytännön mukaan asiavaltuus edellyttää erityisesti, että kantaja on kärsinyt *antitrust injury*ksi nimitettyä vahinkoa (tai että sellainen vahinko uhkaa). Supreme Court määritteli tapauksessa Brunswick [35] antamassaan tuomiossa tämän seuraavasti "injury of the type the antitrust laws were intended to prevent and that flows from that which makes defendants' acts unlawful". [36] Asiassa oli kyse useiden keilahallien Clayton Actin 4 pykälän nojalla nostamasta vahingonkorvauskanteesta, jonka perustana oli se, että kilpailijayritys oli ostanut yhden keilahallin. Kantajat väittivät, että ostettu keilahalli olisi mennyt ilman ostoa konkurssiin ja ne olisivat pystyneet saamaan siinä tapauksessa

30 — Näin myös Adrian Brown, Judicial Review of Commission Decisions under the Merger Regulation: *The First Cases*, ECLR 1994, s. 296, 305.

31 — Prosessuaalisten oikeuksien suojelun vuoksi tehtävän mahdollisen poikkeuksen osalta, ks. jäljempänä 47 kohta.

32 — 15 U. S. C. § 15. Teksti on julkaistu teoksessa: S. Chesterfield Oppenheim, Glen E. Weston, J. Thomas McCarthy, *Federal Antitrust Laws*, 4 painos, St. Paul 1981, s. 1119 ja seuraavat sivut.

33 — Vrt. myös Barry E. Hawk, Public and Private Enforcement of Merger Law in the United States teoksessa: *Le contrôle juridictionnel en matière de droit de la concurrence et des concentrations* (Actes du séminaire organisé par le Tribunal de première instance des Communautés européennes les 22 et 23 novembre 1993), Luxemburg 1994, s. 79 ja seuraavat sivut.

34 — 15 U. S. C. 26 §.

35 — Brunswick Corp. v. Pueblo Bowl-O-Mat, Inc, 429 U. S 477 (1977).

36 — Edellä alaviitteessä mainittu teos, s. 489. Ks. myös Associated General Contractors of California, Inc. v. California State Council of Carpenters, 459 U. S. 519 (1983), erityisesti s. 540.

ainakin osan tämän keilahallin asiakkaista itselleen. Supreme Court totesi, että kantajien "vahingot" eivät olleet sellaisia vahinkoja, joita kartellisäännöksillä oli tarkoitus välttää. [37] Sama tuomioistuin sovelsi asiassa Cargill [38] antamassaan tuomiossa tätä oikeuskäytäntöä Clayton Actin 16 pykälässä tarkoitettuihin kanteisiin. [39]

Amerikkalaiset tuomioistuimet ovat jo käsitelleet useita yrityksen osakkeenomistajien nostamia kanteita, joissa osakkeenomistajat ovat väittäneet, että kartellilakia on rikottu kyseisen yrityksen vahingoksi. Circuit Court of Appeals, Third Circuit hylkäsi tällaisen kanteen jo vuonna 1910 tapauksessa Loeb [40]. Supreme Court yhtyi päätökseen ja lainasi sitä asiassa Associated General Contractors antamassaan tuomiossa. [41] Muutoksenhakutuomioistuin on katsonut eräässä uudemmassa tuomiossa tämän perusteella, ettei asianomaisen yrityksen osakkeenomistajilla ole asiavaltuutta:

"Merely derivative injuries sustained by employees, officers, stockholders, and creditors of an injured company do not constitute 'antitrust injury' sufficient to confer antitrust standing" [42].

40. Kaikesta päätellen valittajien kanne, joka perustuu niiden väitteeseen siitä, että Mediobanca on saanut määräysvallan Generalissa, olisi täten jätetty amerikkalaisen oikeuden mukaan tutkimatta. Esillä olevaa asiaa ei pitäisi ratkaista toisin yhteisön oikeuden perusteella. Keskittymienvalvontamenettelyssä osallisena olevan yrityksen osakkeenomistajilla ei ole 173 artiklan 4 kohdan perusteella asiavaltuutta nostaa kannetta komission fuusiovalvonta-asetuksen perusteella annetuista päätöksistä. Mielestäni puutteena on se, ettei päätös koske näitä erikseen. Kuitenkin viimeksi lainatun tuomion perusteella olisi kenties mahdollista myös katsoa, että päätös ei koske valittajia suoraan, koska kysymyksessä olevien henkilöiden saamat oikeudet ovat ainoastaan johdettuja.

41. Lopuksi on vielä tutkittava valittajien väite siitä, että niillä olisi asiavaltuus siksi, että niillä olisi ollut oikeus ottaa osaa siihen menettelyyn, jonka uudelleen aloittamista ne olivat hakeneet. Ne perustavat väitteensä

37 — Edellä alaviitteessä 35 mainittu teos, s. 488.

38 — Cargill, Inc. v. Monforf of Colorado, Inc. 479 U. S. 104 (1986).

39 — Edellä alaviitteessä 38 mainittu teos, s. 109 ja sitä seuraavat (erityisesti s. 113).

40 — Loeb v. Eastman Kodak Co, 183 F, Federal Reporter, s. 704 ja erityisesti s. 709.

41 — Edellä alaviitteessä 36 mainittu teos, s. 533.

42 — Näin Court of Appeals, Seventh Circuit in Southwest Suburban Board of Realtors, Inc. v. Beverly Area Planning Association, 830 F 2d, s. 1374 ja erityisesti s. 1378.

ennen kaikkea fuusiovalvonta-asetuksen 18 artiklan 4 kohtaan, joka kuuluu seuraavasti:

"Jos komissio ja jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset pitävät sitä tarpeellisena, ne voivat kuulla myös muita luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä. Luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, jotka osoittavat, että niillä on asiassa riittävä etu, ja erityisesti asianomaisten yritysten hallinto- tai johtoelinten jäsenillä ja näiden yritysten työntekijöiden hyväksytyillä edustajilla on hakemuksesta oikeus tulla kuulluksi."

42. Valittajien käsityksen mukaan komission olisi tämän säännöksen nojalla täytynyt kuulla niitä, jos se olisi aloittanut menettelyn uudelleen. Menettelyyn osallistuminen olisi antanut niille oikeuden moittia menettelyn päätteeksi tehtävää päätöstä. Tämän takia niillä täytyisi olla myös nyt käsiteltävänä olevassa asiassa asiavaltuus.

43. Nämä perustelut vaikuttavat ensi näkemältä siltä, että valittajat haluaisivat tavallaan — jos saan käyttää seuraavaa vertausta — nostaa itsensä Münchhausenin tavoin ylös suosta omin keinoin. Komission väite siitä, että koska valittajat eivät ole osallistuneet 19.12.1991 tehtyyn päätökseen johtaneeseen menettelyyn, ne eivät voisi siksi nostaa kannetta nyt esillä olevassa asiassa, kuulostaa ensi näkemältä houkuttelevalta. Mutta kuten jo totesin, valittajilla ei ollut mitään syytä osallistua tähän menettelyyn, koska ne eivät vielä tienneet tällöin uudesta tosiseikasta. Sillä seikalla, että ne eivät olleet osallistuneet tähän menettelyyn, ei siten ole nyt käsiteltävänä olevan asian kannalta merkitystä.

44. Riidatonta on, että asetuksen 18 artiklan 4 kohdan toisessa lauseessa ei ole tyhjentävästi lueteltu niitä henkilöitä, joita komission on hakemuksesta kuultava. Tämä käy ilmi jo säännöksen sanamuodosta ("erityisesti"). Kannattamani ja jo esittämäni [43] käsityksen perusteella epäilen kuitenkin, onko keskittymään osallistuvan yrityksen osakkeenomistajalla "riittävä etu" siihen, että komissio kuulisi häntä keskittymien valvontamenettelyssä. Olen taipuvainen katsomaan komission tavoin, että ainakin tässä tapauksessa kysymykseen on vastattava kielteisesti, koska valittajilla ei ollut merkittävää osuutta Generalin osakkeista. Valittajat myöntävät sitä paitsi myös itse, että komissio ei ole velvollinen kuulemaan tällaisen yhtiön kaikkia osakkeenomistajia, vaan se saa käyttää näiden osalta harkintavaltaa. Yhdyn komission kantaan myös siinä, että riittävän edun tutkimisen kannalta on merkityksetöntä se, että juuri valittajat ilmoittivat komissiolle

43 — Ks. edellä 36 kohta.

väitetystä uudesta tosiseikasta, koska kuka tahansa olisi voinut saattaa asian komission tietoon. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt tämän kysymyksen loppujen lopuksi avoimeksi, eikä se ole päättänyt siitä hiljaisesti valittajien hyväksi kuten valittajat väittävät.

45. Myös siinä tapauksessa, että haluttaisiin olettaa, valittajia olisi pitänyt asetuksen 18 artiklan 4 kohdan perusteella kuulla, tämän perusteella ei voida päätellä, että niillä olisi asiavaltuus nyt esillä olevassa asiassa. Pelkästään se, että henkilöä on kuultu hallinnollisen menettelyn kuluessa, ei anna tälle oikeutta moittia menettelyssä sittemmin tehtyä päätöstä. Yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, joka koskee kolmannen asiavaltuutta kilpailua, polkumyyntiä, subventiota ja valtion tukia koskevan oikeuden alalla käy tosin ilmi, että henkilöillä, joille asetuksessa tai EY:n perustamissopimuksessa itsessään annetaan oikeus ottaa osaa hallinnolliseen menettelyyn, on mahdollisuus nostaa kanne omien perusteltujen intressiensä suojaamiseksi. [44] Kuten olen jo aiemmin toisessa yhteydessä todennut näissä kaikissa oikeudenkäynneissä oli kysymys siitä, että haluttiin "välttää se, että muut yritykset saisivat, hankkisivat tai varmistaisivat itselleen kilpailusääntöjen kannalta epäoikeutettuja etuja, joiden vuoksi valittajayritykset joutuisivat puolestaan epäedulliseen asemaan". [45] Koska yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaavat näissä tuomioissa erityisesti siihen, että kannemahdollisuuden tarkoituksena on suojata perusteltuja etuja, on selvää, että puhtaasti ulkonaiset seikat kuten erityisesti osallistuminen menettelyyn, ei vielä riitä siihen, että kantajaa voitaisiin kohdella kuten sitä, jolle päätös on osoitettu: kantajan on sen lisäksi kuuluttava kysymyksessä olevan kilpailusäännön soveltamisalan perusteella suojeltaviin henkilöihin. [46] Tämä edellytys ei täyty tässä asiassa. Kuten olen jo lausunut, fuusiovalvonta-asetuksen tarkoituksena ei ole keskittymään osallisena olevan yrityksen osakkeenomistajien etujen suojaaminen.

46. Valittajien edustaja on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä, että valittajien asemaa voidaan verrata asetuksen 18 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen työntekijöiden edustajien asemaan. Tähän näkemykseen ovat todennäköisesti vaikuttaneet molemmat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 27.4.1995 antamat tuomiot, jotka koskivat työntekijöiden edustajien nostamia kanteita. [47] Oikeudenkäynneissä hylättiin molemmat kanteet. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että asia koski kantajia erikseen, koska työntekijöiden edustajat oli mainittu nimenomaisesti 18 artiklan 4 kohdassa. [48] Tässä ei tarvitse

44 — Asia 26/76, Metro v. komissio, tuomio 25.10.1977 (Kok. 1977, s. 1875, 13 kohta); asia 191/82, Fediol v. komissio, tuomio 4.10.1983 (Kok. 1983, s. 2913, 28 kohta); asia 169/84, Cofaz, tuomio 28.1.1986 (Kok. 1986, s. 391, 23 kohta). Ks. viime aikoina annetuista tuomioista asia T-37/92, BEUC ja NCC v. komissio, tuomio 18.5.1994 (Kok. 1994, s. II-285, 36 kohta) ja asia T-114/92, BEMIN v. komissio, tuomio 24.11.1995, (Kok. 1995, s. II-147, 26 kohta).

45 — Ks. asiassa C-313/90, CIRFS ym. v. komissio, tuomio 24.3.1993, 17.9.1992 antamani ratkaisuehdotus (Kok. 1993, s. I-1148, I-1164).

46 — Ks. alaviitteessä 45 mainittu ratkaisuehdotus, s. I-1165.

47 — Asia T-96/92, Comité central d'entreprise de la Société générale des grandes sources ym. v. komissio ja asia T-12/93, Comité central d'enterpise de la société anonyme Vittel ym. v. komissio, Kok. 1995, s. II-1213, II-1247.

48 — Asia T-96/92, tuomion 31 ja 32 kohta; asia T-12/93, tuomion 41 ja 42 kohta.

päättää siitä, päteekö tämä myös tässä asiassa. Joka tapauksessa on todettava, että asetuksen 18 artiklan 4 kohdassa ei ole nimenomaisesti mainittu osakkeenomistajia, eikä asiassa ilmene muitakaan perusteita, joiden vuoksi voitaisiin katsoa, että päätös koskisi valittajia erikseen.

47. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi molemmissa juuri mainituissa tuomioissa, että työntekijöiden edustajilla täytyy kuitenkin olla vähintään oikeus saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi se, onko komissio kunnioittanut niiden oikeutta tulla kuulluksi. [49] Nyt esillä olevan asian kannalta tällä ei ole kuitenkaan merkitystä jo yksin siitä syystä, että komissio on vastaanottanut valittajien perustelut ja on hylännyt ne 31.7.1992 päivätyssä kirjeessä. Kuulluksi tulemista koskevan oikeuden loukkaamisesta tehtyä väitettä ei voida siten hyväksyä.

48. Valittajilta puuttuu siten vaadittava asiavaltuus. Valitus on siten hylättävä.

49 — Asia T-96/92, tuomion 46 kohta ja asia T-12/93, tuomion 59 kohta.

Komission esittämät kaksi muuta tutkimatta jättämistä koskevaa perustetta

49. Haluaisin käsitellä kokonaisuuden vuoksi vielä lyhyesti kahta muuta väitettä, joiden perusteella komissio katsoo, että kanne on jätettävä tutkimatta. Komissio on jo ilmoittanut toistavansa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa toimitetussa oikeudenkäynnissä esittämänsä siltä varalta, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaisi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman tuomion.

50. Toisin kuin komissio katson, että 31.7.1992 päivätyssä kirjeessä ei pelkästään informoida. Mielestäni komissio on ilmaissut siinä halunsa olla hyväksymättä valittajien hakemusta. Mielestäni se on tämän takia EY:n perustamissopimuksessa tarkoitettu päätös.

51. Komissio viittaa perustellusti siihen, että päätöksellä ei ollut itsenäistä sisältöä, vaan sillä vahvistettiin ainoastaan 19.12.1991 tehty päätös. Asianosaiset ovat yhtä mieltä siitä, että komissio oli tätä päätöstä tehdessään tietoinen vuonna 1985 tehdystä sopimuksesta. Menettelyn käsittelyn uudelleen aloittamista koskeva valittajien hakemus ei siten perustunut — komissiolle — uuteen tosiseikkaan, vaan väitteeseen, että komissio oli käsittänyt tämän sopimuksen väärin. Komissio on 31.7.1992 päivätyssä kirjeessään ilmaissut,

että se oli tietoinen kyseisestä sopimuksesta ja että se oli jo tutkinut sen ennen 19.12.1991 tekemäänsä päätöstä, eikä sen mielestä ollut mitään syytä muuttaa tutkinnasta saatua tulosta. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy kuitenkin ilmi, että toimesta, jossa ainoastaan vahvistetaan aikaisempi toimi, ei seuraa niille, joita asia koskee, mahdollisuutta kyseenalaistaa vahvistetun toimen laillisuus. [50] Kanne olisi pitänyt jättää jo tästä syystä tutkimatta.

52. Valitus on siten hylättävä. Oikeudenkäyntikuluista on päätettävä yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122, 118 ja 69 artiklan mukaisesti.

Ratkaisuehdotus

53. Ehdotan täten, että valitus hylätään ja valittajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

50 — Yhdistetyt asiat 42/59 ja 59/59, SNUPAT v. korkea viranomainen, tuomio 22.3.1961 (Kok. 1961, s. 158) (saksalaisessa versiossa puhutaan virheellisesti vahvistavasta toimesta ["bestätigenden" Akt]; ks. myös viimeaikaisesta oikeuskäytännöstä asia T-275/94, Groupement des Cartes Bancaires "CB" v. komissio, Kok. 1995, s. II-2169, 27 kohta.